

Stockholms stadsbyggnadskontor
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm

Yttrande
2015-11-23

Yttrande över granskning av samråd Blasieholmsudden, del av Norrmalm 3:43 Dp 2013-00460

Härmed avger föreningen "Stockholms Sjögård - i dagligt tal "Sjögården"(www.sjogard.se) - vårt yttrande över Utställning/Granskning av Blasieholmsudden, del av Norrmalm 3:43 Dp 2013-00460.

Stockholms Sjögård

Föreningen "Stockholms Sjögård" är en samarbetsorganisation som bildades våren 2002. Stockholms Sjögård har cirka 70 föreningar och organisationer som medlemmar. Dessa representerar mer än hundratusen enskilda personer.

Sjögårdens verksamhetsområde omfattar Skeppsholmen - Kastellholmen - västra Djurgården, Beckholmen inkl Stockholms lotsstation Rosenvik - kajerna från Nationalmuseum till Strandvägskajen vid Djurgårdsbron, inklusive Nybroviken och Sjöhistoriska museet.

Bland Sjögårdens uppgifter kan nämnas att verka för att stärka maritima intressen i allmänhet och inom Sjögården i synnerhet. "Sjögård" är en benämning på en inhägnad bestående av pålverk som inhyser fartyg.

Till att börja med

Stockholms Sjögård anmäler sig formellt som sakägare eftersom föreningen företräder en stor andel av dem som berörs av planen och väsentliga aktörer inom Stockholms maritima kluster.

Grunden för planprocessen och dess syften.

Stockholms Sjögård har som många andra sakägare och allmänhet lämnat synpunkter och förslag i samrådsprocessen. Plan- och Bygglagens innehåller rekvisit om att medborgarinflytandet ska vara stort. I lagens förarbeten anger man specifikt vikten av öppenhet och utarbetandet av korrekt beslutsunderlag.

Förarbeten till PBL Prop 1985/86: "Medborgarinflytandet förbättras. Vid planläggning skall genom information och debatt eftersträvas ett så fullständigt beslutsunderlag som möjligt för de politiska organen. Alla boende som berörs av en plan eller ett beslut om tillstånd skall, liksom hyresgästernas organisationer, ha samma ställning som sakägarna."

Det återspeglar sig i Plan- och Bygglagen på många punkter bland annat i:

5 kap 12 §: *Samrådet ska syfta till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan.*

Det betyder i klartext att beredning av samrådsunderlag och yttranden ska ge en rättvisande bild av planen och samrådets resultat. Där torde det även vara av betydelse att yttranden också viktas i relation till det sätt planen påverkar sakägare och allmänhet.

Den plansammanställning som presenterats beslutsfattande folkvalda instanser återspeglar inte resultatet av samrådet. Detta är inte en subjektiv uppfattning utan fakta. Vi har granskat yttrande och remisser och kan konstatera att även ur ett objektivi perspektiv, presenteras folkvalda beslutsfattare ett underlag som inte är i harmoni med Plan- och Bygglagens rekvisit och avspeglar inte på ett korrekt sätt innehållet i yttranden.

Det kan exemplifieras på många sätt. Bland annat har man viktat yttranden i relation till antalet inkomna yttranden. Det får exempelvis till resultat att det enligt sammanställningen är 8 % procent som är oroliga för sjöfarten. Viktningar av denna karaktär måste sättas i relation till yttrandets bas (vem yttrandet kommer från och vilka intressen denne företräder). Omvandlar men denna siffra till andel av befolkning eller yttrandeinstans eller reell påverkan av fysiska verksamheter så torde en avgörande majoritet av dem som yttrat sig vara oroliga för sjöfarten.

Vidare står i sammanställningen och beslutsunderlaget att: *"Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller påverkan på kulturmiljövärden och stadsbild, främst med avseende på byggnadens storlek."*

Detta påstående är inte korrekt och styrks inte av fakta i de yttranden som lämnats. Till och med stadens egna kulturvårdande instanser ser negativt på det aktuella detaljplaneförslaget.

Det föreligger tydliga incitament för att samrådet enbart med detta underlag måste göras om och att sammanställningen av yttranden som inkommit under samråd ska ställas under annan kontroll för att spegla det faktiska resultatet. Stadsbyggnadskontoret har brustit i objektivitet och förmåga att skapa en korrekt bild av samrådets resultat.

Lagstiftningen har inte kommit till för att manipuleras utan för att följas. Plan- och Bygglagen är ett uttryck för "vardagsdemokrati" och viktig hänsyn till andra intressen än exploatörens. Vad vi än tycker i sakfrågan - måste vi alla agera på ett sätt som främjar den lokala demokratin och tar hänsyn till andra riksintressen.

Miljöbalken och dess påverkan på planen.

Vid förarbeten till den gällande Miljöbalken så implementerades också rekvisiten i Åhrhuskonventionen. Åhrhuskonventionen omfattar:

- *Rätten till information från offentliga myndigheter,*
- *Rätten att delta i beslutsprocesser och*
- *Rätten till rättslig prövning.*

Plan- och Bygglagens hänvisning till Miljöbalken i fråga om intrång i Riksintressen är uppenbara på Blasieholmsudden:

Miljöbalken 3 kap 1 §: Mark- och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

10 § Om ett område enligt 5-8 §§ är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, skall företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt...

Stockholms Hamnar och Skärgårdstrafiken är Riksintressen. Det framgår även i Stockholms Hamnars AB yttrande. Man ställer sig inte negativ till ett Nobelcenter men understryker att hamnen som Riksintresse inte får påverkas.

Skärgårdstrafiken är också ett viktigt inslag i stockholmsbilden och utrustningskajen på Blasieholmen skapar atmosfär och bidrar till att tydliggöra vår levande historia. Kapaciteten på Blasieholmen är en viktig förutsättning för transporter till skärgården och också de lokala sjötransporter som sker på Stockholms inre vatten och inom Stockholms hamn.

Miljöbalkens bestämmelser om Nationalstadspark påverkar också exploateringen av Blasieholmsudden som utgör gränssnittet till Kungliga Nationalstadsparken. Blasieholmsudden hör bebyggelsemässigt till Nationalstadsparken och eventuellt tillkommande byggnader skall anpassas till Nationalstadsparkens bebyggelsekaraktär. Även verksamheterna ska spegla Kungliga Nationalstadsparkens väsen och i denna del av parken harmoniera med det område som definieras som Sjögården i Länsstyrelsens Utvecklingsplan.

Uppförandet av ett Nobelcenter kommer också att menligt påverka Skeppsholmen, sannolikt med krav på utökade parkeringsplatser och kraftigt störande trafik i denna känsliga och

synnerligen attraktiva publika och skyddade miljö. Det framkommer även i det underlag som presenterats om trafikutveckling.

Planunderlag och resultat av samråd innehåller inte bedömningar eller avspeglar yttranden som kan anses vara korrekta eller hållbara i relation till rekvisiten i Miljöbalkens tredje kapitel. Det ligger både i tillsynsmyndigheters intresse och i exploatörens intresse att detta hanteras på ett korrekt sätt. Samrådet bör alltså även i detta avseende göras om med ett bättre underlag och med en sammanställning som ger beslutsfattare ett beslutsunderlag som motsvarar kraven från lagstiftning och politisk hederlighet.

Miljöbalken 6 kap: Miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag (även PBL 3, 4 kap).

Miljökonsekvensbeskrivningen är i stora stycken bristfällig. Enlig planunderlaget så har det funnits vissa verksamheter som kan ha genererat markföroreningar, bland annat en bensinstation. Det kan vara på plats att erinra om att 1555 flyttade Flottans Skeppsgård till Käpplingen (Blasieholmen). Här byggdes och underhölls flottans krigsfartyg. Här byggdes bland annat Regalskeppet Vasa. Skeppsbyggnad och underhåll innebär stor användning av tjära och beck och sannolikt också tjärförädling - tjärkok. Brännförgyllning och färger som cinnoberrött och mönja innehåller både kvicksilver och bly.

Vi vet också från renoveringen av Strömkajen att uttjänta pråmar och skepp använts för utfyllnad av området. Det gäller inte minst utfyllnaden av gamla Sillhovet och just det område som nu benämns Blasieholmsudden.

I Stockholm har vi färsk erfarenheter från liknande markområden. Saneringen av Beckholmen kostade i runda tal 200 miljoner och då sanerade man bara till vattennivå.

Det är till visshet gränsande sannolikhet att området med utfyllnad kommer att innehålla stora mängder av polycykliska aromatiska kolväten, kvicksilver och bly. Även om schaktning naturligt kommer att avlägsna dessa massor så måste de antingen renas eller deponeras. Dessutom kommer det att läcka föroreningar ut i kringliggande vattenområde.

Att i planunderlaget skriva att: - *"risken för människors hälsa med planerad verksamhet bedöms som låg"* - kan inte ses som seriöst och kan inte bygga på erfarenhet och kunskap.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall redovisa ett nollalternativ, dvs. en beskrivning av konsekvenserna av om planen inte genomförs. Det nollalternativ som redovisas är att området behålls så som det ser ut i dag. Nollalternativet bör istället spegla en trolig utveckling av miljön för det fall planen inte genomförs (se t.ex. Boverkets skrift "Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen, 2006, s 30). Det är inte minst viktigt för att motverka vanvård och långsam förstörelse av kulturmiljöer som ett incitament eller argument för att riva dessa. Det har Stockholm fått nog av.

Ett troligt alternativ om detaljplanen inte antas är att området genomgår en allmän upprustning och att det finns en levande maritim verksamhet längs kajerna och att byggnaderna får en maritim och publik användning. Stockholms Sjögård och andra har påtalat betydelsen av att utveckla skärgårdstrafikens behov genom att knyta samma Strömkajen och Nybrokajerna med Blasieholmsudden som ett samlande område: ”Skärgårdstorget som förstärker Stockholms profil och bevarar viktig maritim kultur”.

Kravet på redovisning av rimliga alternativ i miljökonsekvensbeskrivningen är därmed inte uppfyllt.

På flera ställen anförs att hamnmiljön på Blasieholmsudden historiskt sett har haft en relativt liten betydelse. Beskrivningen används för att felaktigt förminska planens negativa påverkan på riksintresset. Det finns inget stöd för den uppfattningen i vare sig underlag eller verklighet. Blasieholmsudden har varit och är av stor betydelse för Stockholm som sjöfartsstad. Besök gärna området när som helst på dygnet!

Dessa faktabaserade synpunkter framkommer i flera av de yttranden som ingivits och dessutom från synnerligen påverkade sakägare. I sammanställning eller beslutsunderlag har ingen som helst hänsyn tagits till dessa fakta. Hur ska politiker kunna fatta rätt beslut om beslutsunderlaget inte innehåller sakägares konkreta, förnuftiga och faktabaserade synpunkter.

Det föreligger tydliga incitament för att samrådet även med avseende på miljökonsekvensbeskrivning måste göras om och att sammanställningen av yttranden som inkommit under samråd ska ställas under annan kontroll för att spegla det faktiska resultatet.

Blasieholmsudden har varit och är av stor betydelse för Stockholm som sjöfartsstad. Besök gärna området när som helst på dygnet!

Planen i relation till Kulturmiljölagen

Kulturmiljölagen 2 kap. Fornminnen - Fornlämningar och fornfynd

1 § Fornlämningar är skyddade enligt denna lag.

Fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna:

1. gravar, gravbyggnader och gravfält samt kyrkogårdar och andra begravningsplatser, resta stenar samt stenar och bergytor med inskrifter, symboler, märken och bilder samt andra ristningar eller målningar,
3. kors och minnesvårdar,
4. samlingsplatser för rättskipning, kult, handel och andra allmänna ändamål,
5. lämningar av bostäder, boplatser och arbetsplatser samt kulturlager som uppkommit vid bruket av sådana bostäder eller platser, liksom lämningar efter arbetsliv och näringsfång,
6. ruiner av borgar, slott, kloster, kyrkobyggnader och försvarsanläggningar samt av andra byggnader och byggnadsverk,
7. färdvägar och broar, hamnanläggningar, vårdkasar, vägmärken, sjömärken och likartade anläggningar för samfärdsel samt gränsmärken och labyrinter, och
8. fartygslämningar.

Planen eller sammanställningen av samrådet innehåller inga delar om undersökning av kulturhistoriska värden i relation till rekvisiten i Kulturmiljölagen. Oomtvistad erfarenhet och kunskap om Stockholms kulturlager visar entydigt på att Blasieholmsuddens fyllnadsmassor vid Sillhovet och Kävlingen innehåller sannolika arkeologiska fynd som skulle berika och utveckla vår kunskap om det forntida Stockholm. Här finns fartygslämningar, lämningar efter handel och varvsverksamhet men framförallt en till forntiden kopplad nu levande maritim kultur bland annat representerad av dagens verksamhet.

Det föreligger tydliga incitament för att samrådet även med avseende på Kulturmiljölagen måste göras om och att sammanställningen av yttranden som inkommit under samråd ska ställas under annan kontroll för att spegla det faktiska resultatet.

Regionens ekonomi är beroende av sjöfarten

Stockholm är en stad byggd på vatten. Sjöfartens betydelse kan absolut inte överskattas - varken för rekreation eller för varu- och persontransporter. En stor del av den inkommande turismen bygger på de värden som Stockholm har med sina vatten och broar, liksom för att många personer ska kunna komma sjövägen till vår huvudstad.

Skärgårdstrafiken är en del av vår lokaltrafik

Skärgårdstrafiken är en del av Stockholms lokaltrafik med daglig trafik året om. Waxholmsbolaget transporterar över 4 miljoner passagerare och 7 000 ton gods per år.

Ungefär 2,5 miljoner passagerare väljer varje år att ta båtarna till Djurgården och Fjäderholmarna. Öarna i Mälaren och skärgården lockar mer än en miljon resenärer.

Fristående operatörer som Strömman Turism & Sjöfart, Ressel med flera svarar också för en ansevärd mängd passagerare.

Nybrokajen och Museikajen på Blasieholmen är en förutsättning för en utveckling som främjar Skärgårdstrafiken och turistnäringen. I ett övergripande ekonomiskt perspektiv och då inte minst vad avser intäkter till staden och dess näringsidkare måste ett Nobelcenter framstå som en droppe i atlanten i jämförelse.

Skärgårdstorget som förstärker Stockholms profil och bevarar viktig maritim kultur.

Det finns redan förslag på viktig användning av Blasieholmsudden där tullhuset kan få en central roll för trafikinformation, sjötrafikmuseum och också som en naturlig handelsplats och presentationsutrymme för de näringar som verkar i vår närmaste glesbygd – Stockholms Skärgård. En sådan utveckling är naturlig och skulle förstärka Stockholms attraktionskraft i ett internationellt perspektiv. Inte minst som en av de städer som inte faller för frestelsen att dra till sig uppmärksamhet genom att för evigt rasera viktig historia och viktiga kulturhistoriska byggnader.

Blasieholmsudden är en av få möjliga lokaliseringar för en utökad skärgårdstrafik och också den enda plats där man knyter samman befintliga kajlägen som Strömkajen och övriga kajer vid Nybroviken med väderskyddade utrymmen för skärgårdstrafikens passagerare, kontaktpunkt för skärgårdens näringsidkare och kulturhistorisk informationspunkt för Stockholms sjöfart och skärgårdstrafik. Området har en stark kulturhistorisk bakgrund som inte får gå förlorad utan måste utvecklas till ett attraktivt center för en av Stockholms största turistnäringar.

Slutsatser och yrkanden

Stockholms Sjögård finner att den sammanställning av samrådet som tillställts beslutsfattare och den process som förevarit i detta ärende inte uppfyller kraven reglerade i:

1. Plan- och Bygglagen
2. Åhrhuskonventionen
3. Miljöbalken
4. Kulturmiljölagen

Det kan inte ligga i någons intresse att inte hantera viktiga planprocesser på ett annat sätt än att medborgarinflytandet blir reellt och att viktiga sakägares synpunkter värderas i samma omfattning som exploitörens. Oavsett uppfattning om sakfrågan så tål ett planärende som handlar om att uppföra ett Nobelcenter, den eftertanke och den demokratiska process som är nödvändig för att uppfylla både lagars rekvisit och medborgarnas förtroende. För tillfället är vi långt ifrån den statusen.

Det ligger i politikernas ansvar att tillvarata sina väljares förtroende verka för att den representativa demokratin upprätthålls. Det förutsätter att beslutsfattande politiker får ett beslutsunderlag som värderats objektivt och uppfyller alla krav på harmoni med lagstiftning och politisk redlighet.

Stockholms Sjögård hemställer därför att planärendet återremitteras till Stadsbyggnadskontoret för överarbetad handläggning.

Att ett nytt samråd genomförs efter nödvändiga kompletteringar.

Att samrådssammanställningar och beslutsunderlag till politiker i detta ärende ställs under opartisk kontroll för att uppfylla lagens starka rekvisit om medborgarinflytande.

För Stockholms Sjögård

*Gustaf Taube
Ordförande*

Olle Neckman

Handläggande ledamot